

→ sum sum blokkstuðul, ið verður settur á fíggjarlógina sum vanlig inntøka, úttan longur at vera markaður til ávís endamálið. Ríkisstuðulin, sum áður var markaður til teknisku skúlarnar, kann soleiðis nú lutvist verða brúktur til berghol, politiska upplýsing ella okkurt annað í staðin.

Áðrenn 1988 ansaði handilsmálaráðið eftir, at teknisku skúlarnir í Føroyum fingi pening til ta útgerð, ið kravdist til undirvísing og til sveinaroyndir. Soleiðis er ikki longur. Skúlarnir verða so niðarpindir, at teir hvørki fáa givið fullgöða undirvísing ella skipa fyri teimum sveinaroyndum, teir av røttum eiga.

Seinasta summar noyðist Teknisk Skúli í Tórshavn t.d. at læna 250 túsund krónur frá Havnar Handverkarafelag og Havnar Handverksmeistarafelag til útgerð, so elektrikalærlingarnir kunnu ganga í skúla í Føroyum.

Høvdur hesir lærlingarnir verðnoyðdir til Danmarkar í skúla í staðin, hevði tað kostað fitt av peningi, tí ríkismyndugleikarnir siga sum so, at teir hava longu latið pening til skúlagongdina í Føroyum gjøgnum blokkin, tí noyðast lærlingarnir at rinda fyri skúlagongd í Danmark, sum annars hevur verið tikin í Føroyum. Tað er heldur ikki annað enn rimiligt.

Handverksvinnan er ikki í iva um, hvi landsstýrið ikki vil jálta neyðuga peningin til Tekniska Skúla í Tórshavn. Tað er tí, at stýrið fyri skúlanum vil varðveita skúlan sum ein sjálvstøðig stovnur. Hetta verður nærri umrøtt niðanfyri.

Teknisku skúlarnir

Tað var handverksvinnan, sum í síni tíð stovnaði teknisku skúlarnar. Havnar Handverksmeistarafelag stovnaði tekniska skúla í Havn í 1934 og Klaksvíkar Handverkarafelag stovnaði skúlan í Klaksvík í 1935.

Seinni vórðu skúlarnir gjørdir til sjálvstøðig stovnar og ríknir við stuði úr ríkisskassanum fram til 1988, tá ið skift varð frá endurgjaldi til blokkstuðul.

Treytin fyri, at skúlarnir fingi ríkisstuðul, var, at teir vórðu ríknir sum sjálvstøðig stovnar. Tað merkir, at eitt stýrið rekur skúlan sambært eini reglugerð. Reglugerðirnar vóru á donskum og í teimum stóð millum annað:

Skolens bestyrelse forestår såvel undervisning som skolens økonomiske ledelse.

Bestyrelsen ansætter og afskediger skolens forstander.

Í lógini um skúlafyririting stendur um nevndirnar (stýrini) fyri sjálvgjandi stovnar, at tær skulu gera landskúlalárðnum:

– Tilmæli um undirvísingaraðlan
– Tilmæli um setan og loysn úr starvi av fyrstæðumanni

og lærarum.

Stórum munur er á at »taka avgerðir« og bara at gera »tilmæli«.

Stýrið fyri Tekniska Skúla í Tórshavn er ikki sinnað at lata avgerðarrættin frá sær.

Havnar Handverksmeistarafelag, sum stovnaði skúlan í 1934 og sum saman við Havnar kommunu keypti »Føroya Banka« í Tórsgøtu til skúlabygning fer sjálvgjandi ikki at lata alt ræðið av skúlanum av hondum.

Landskúlafyriritingin hevur høtt við at halda stuðlinum til Tekniska Skúla í Tórshavn aftur, um stýrið ikki góðkennir eitt uppskot til nýggja reglugerð, sum Landskúlafyriritingin hevur gjørt, og sum samsvarar lógini um skúlafyririting.

Stýrið fer ikki at góðkenna uppskotið. Fær skúlin so ongan stunding, verður hann helst stongdur.

Teknisk Skúlin í Tórshavn er helst einasti skúli í Føroyum, ið framvegis er ein veruligur sjálvstøðig stovnur. Stýrið fyri Tekniska Skúla í Klaksvík, Føroya Handilsskúla og Maskinmeistaraskúlan góvu øll skarvin yvir fyri trýstinum frá landsstýrinum og eru nú vanligir landskúlarnir eins og Sjómannsskúlin og Studentaskúlarnir. Teir hava framvegis eina nevnd, ið bara er tilmælendi, men fyri tað verða ikki skúlarnir ikki sjálvstøðig stovnar eftir vanligari fatan.

Føroya Læruráð

Eftir Lærlingalógini er Læruráðið almennur stovnur undir landsstýrinum. Grein 12 í lógini sigur, at Læruráðið er »ráðgevið hjá landsstýrinum í málum viðvíkjandi arbeiðsviðurskiptum innan handverk, iðnað, handil og skrivstovuyrki og hevur eftirlit á hesum umráðum í tann mun, sum verður álagt tí av landsstýrinum«.

Læruráðið hevur 5 limir. Landsstýrið velur formannin. Jógvann Hammer hevur verið formaður síðan 1983, og hevur hann eisini ta dagligu leiðsluna av avgreiðsluni.

Yrkisfeløgini velja hinar 4 limirnar. Handverkarafelagið og Meistarafelagið velja hvør sín lim, og feløgini, ið umboða handil og skrivstovuyrki, velja 2 limir.

Høvuðsreglan er, at tá ið Læruráðið viðger handverksmál eru bara formaðurin og handverkslimirnir á fundi og hava avgerðarrætt. Formaðurin og báðir limirnir fyri handils- og skrivstovuyrki avgreiða mál viðvíkjandi hesum yrkjum.

Tá ið læruráðið skal taka avgerð um útbúgvingarreglur fyri eitt ávíst fak, verður ráðið víðkað við 2 limum í avvarðandi faki, sum Handverkarafelagið og Meistarafelagið velja. Tað eru tískil fakini sjálvi, sum gera av, hvussu útbúgvingarnar skulu vera. Tað eru fakini og ikki Landskúlafyriritingin, ið

gera av, um lærlingar skulu ganga í skúla og hvussu longi, teir skulu ganga í skúla. Tað eru eisini fakini sjálvi, ið gera av, um lærlingarnir skulu til sveinaroynd.

Henda rættin til fakligt sjálvstýri leggur handverksvinnan sera stóran dent á at varðveita. Í Danmark er tað t.d. politiskt víðurkent, at tað er óhugsandi at taka fakliga sjálvstýri frá vinnuni, tí nettupp tað er borganin fyri eini líðligari yrkisútbúgving, sum alla tíðina skjótt fær lagað seg til krøvini hjá vinnuni.

Hóast Læruráðið skal vera ráðgevið hjá landsstýrinum millum annað í lærlingamálum, so hevur landsstýrið alla tíðina síðan 1978 ignorerað Læruráðið og í staðin vent sær til Landskúlafyriritingina um mál, hon einki hevur við at gera. Vit kunnu verið spard fyri nógv rumbul, um Landsskúlastjórin ikki var so altráður eftir handverkaralærni, hóast hann fullvæl er vitandi um bæði lærlingalóg og Læruráð.

Landskúlafyriritingin

Leikluturin hjá Landskúlafyriritingin í sambandi við handverksútbúgvingar er at umsita jättanina til teknisku skúlarnar og at hava fíggjarligt eftirlit við teimum. Einku annað.

Hvat er so gjørt?

Vanligi føroyingurin kann so spyrja, um einki er gjørt fyri at loysa óseimjurnar.

Jú, landsstýrið hevur sett hópán av nevndum at gera uppskot til yrkisútbúgvingar.

Bæði í 1990, 1991 og 1993 setti landsstýrið nevndir at viðgerða yrkisútbúgvingarnar. Vinnuumboðini í hesum nevndum vóru samd um, at føroysku útbúgvingarnar skuldu líkjast teimum donsku.

Í 1993 nevndin var Eyðfinnur Jacobsen, advokatur, formaður og rópa vit hana tí her eftir EyJ-nevndin.

EyJ-nevndin, sum Handverksmeistarafelagið og Handverkarafelagið vóru umboðað í, læt í juni 1994 landsstýrinum eitt fullfíggjað uppskot til lóg um yrkisútbúgvingar. Ein samd vinna mælti til, at ein nýggj føroysk lóg um yrkisútbúgvingar skal líkjast donsku lógini so nógv sum gjørligt. Hetta tí at skúlaparturin hjá flestu fakum má takast í Danmark, og fyri at eingir trupulleikar skulu verða at fáa føroysk sveinabrev góðkend í Danmark og harvið allastaðni í verðini.

Men uppskotið hjá EyJ-nevndini hóvði ikki Eilífi Samuelsen, landsstýrismanni. Hann hevur latið feløgini vita, at uppskotið kemur ikki upp aftur úr skuffini.

Í 1994 var fjórða nevndin sett, men hon kom ongan tíð til nakað úrslit. Í juni 1995 setti landsstýrið so fyri fimtu ferð í fimm ár eina nevnd at gera uppskot til nýggja lærlingalóg. Petur Zachariassen, lektari, er formaður í hesi

nevndini, og verður hon tí her eftir rópt PZ-nevndin.

Handverksfeløgini vóru eisini biðin um at velja umboð í PZ-nevndina, men feløgini tóku ikki á tilbøðnum, tí stóðan hjá teimum er greið, og hon stendur at lesa í uppskotinum hjá EyJ-nevndini.

Landsstýrið hevur áður lagt uppskot fyri tingið um yrkisútbúgvingar, ið vinnan ikki hevur viðmælt, og sum løgtingið kortini hevur samtykt, t.d. lógina um SIT-útbúgvingina.

Avleiðingin av hesum er, at handverksvinnan ikki góðtekur SIT sum part av handverkslærni.

Soleiðis sum setningurin hjá PZ-nevndini er orðaður, er vandi fyri, at landsstýrið aftur fer at leggja eina yrkisútbúgvingarskipan fyri løgtingið, ið ikki kann virka saman við teimum donsku yrkisútbúgvingunum. Av royndum vita vit, at fryktandi er fyri, at hvørki landsstýri ella løgting fara at lurtu eftir handverksvinnuni.

Føroya Handverksmeistarafelag og Føroya Handverkarafelag hava tí stutt síðan havt fund við Erhvervsskoleafdelingen og tey donsku fakfeløgini fyri at kunna tey um gongdina og fyri at finna út av, um føroyskur ungdomur framvegis kann útvega sær eitt danskt sveinabrev á einum føroyskum læruplássi.

Niðurstøðan av fundinum við donsku handverksfeløgini var, at tey einans krevja, at læruplássini í Føroyum verða góðkend av meginfeløgnum, Føroya Handverksmeistarafelag og Føroya Handverkarafelag.

Niðurstøðan av fundinum við donsku handverksfeløgini var, at tey einans krevja, at læruplássini í Føroyum verða góðkend av meginfeløgnum, Føroya Handverksmeistarafelag og Føroya Handverkarafelag.

Samandráttur

Høvuðsøseman millum handverksvinnuna og landsstýrið er tískil, at handverksvinnan vil varðveita tað fakliga sjálvstýrið viðvíkjandi handverkaralærni, meðan landsstýrið

vil hava, at handverkaralærnan skal vera ein almenn útbúgving eins og aðrar útbúgvingar av 16–20 gongum.

Hin óseman snýr seg um at varðveita Tekniska Skúla í Tórshavn sum sjálvstøðig stovnur. Velur landsstýrið at steðga stuðlinum til skúlan, má skúlin helst lata aftur.

Um landsstýrið fær eina lóg um handverksútbúgvingar gjøgnum tingið, sum handverksvinnan ikki góðtekur, so verður møgulegt hjá føroyskum læruplássum at útbúga ungar føroyingar eftir donsku lógini og útvega teimum danskt

sveinabrev. Men allir hesir lærlingar noyðast tá at skifta bústað til Danmarkar og at fara á tekniskan skúla í Danmark, hóast teir, sum sagt, læra í Føroyum. Hetta er skomm, men kann tíværra ikki vera óðrvisi, og er hóast alt betur, enn at okkara ungdomur fær eitt »almenn sveinabrev«, ið ikki verður víðurkent aðrastaðni.

januar 1996

Vilhelm M. Johannesen, formaður í Føroya Handverksmeistarafelag og
Hogni Højgaard, formaður í Føroya Handverkarafelag

Grannastevna

Fráboðað verður, at grannastevna verður hildin í Ungmannafelagshúsinum á Sandi mánadagin 26. februar 1996 kl. 19.00.

Til viðgerðar:

Innlagt mál frá eigarum í Sandarhaga á Sandi – at sundurbýta Sandarhaga, soleiðis at ognarjorðin verður ein hagapartur fyri seg.

Vísandi til Lov nr. 170 for Færøerne om Grandestævne m.m. dgf. 18. maj 1937, er málið fráboðað til sýslumanni innan 1. november 1995.

Málið verður á grannastevnu viðgjørt eftir lóg nr. 147, dgf. 27. mars 1939 – um útskiifting.

Ynskir eigari at annar kann atkvøða fyri seg á grannastevnu, skal hesin hava skrivliga fulltrú frá eigarunum og sum er váttað av tveimum vitnum.

Sýslumaðurin fyri Sandoyar sýslu

tann 16. januar 1996
Ingibjörn Eldevig, sýslumaður

Porrablot

Við erum að hugsa um að halda Porrablot 10/2, ef fólk hefur áhuga.

Kostnaður verður ca. 250,- kr. pr. mann.

Vinsamlega hafið samband við Njál í síma 19194.

Íslandsvinir

Minnir

Ole Jákup Lindberg

TÓNLEIKUR

»MINNIR«

– Fyrsta útgávan hjá Óla J. Lindberg fæst nú aftur!

* Minnir
* Longsul
* Til mammu
* Nærribrævið

* Send eina mynd
* Rósa reyð
* Barndómsheimið
* Nu da vi skal skilles

Spyr eisini eftir »Minnir II«

MC Bert kr. 80,-

H. C. W. TÓRGARÐ

BOX 117 - SVERRISGATA 7 - FR-110 TÓRSHAVN
Tlf. +298 12043 - Fax 18943